

Lokaler for psykiatri

Kunnskap og forskning

(Konseptprogram lokaler for psykiatri,
Chalmers 2018)

4.2 Bygg for psykisk helse under planlegging

- Psykiatri, Tønsbergprosjektet, Sykehuset Vestfold HF (Detaljprosjektering/Bygging)
- Psykiatribygg Levanger «Psykiatriløftet» Helse Nord-Trøndelag HF (Detaljprosjektering/Bygging)
- Nybygg Psykisk helse, SSK, Sørlandet sykehus HF (Forprosjekt)
- Psykiatri, Drammen sykehus (Forprosjekt)
- Psykiatri, Stavanger universitetssykehus (SUS) (Forprosjekt)
- Sykehuset Nordmøre og Romsdal (SNR) (Forprosjekt)
- Ny regional sikkerhetsavdeling, Helse Sør-Øst RHF (Forprosjekt 2018)
- Samisk helsepark, psykiatrisk poliklinikk (Forprosjekt)
- Ny regional sikkerhetsavdeling, St. Olavs Hospital HF (Konseptfase)
- Psykiatri Aker, OUS HF (Konseptfase)
- Psykiatri Førde, Nytt PHV-bygg (Konseptfase)
- Psykiatri Universitetssykehuset i Nord Norge (UNN) (Idéfase)
- Psykiatrisenter på Øya, St. Olavs Hospital HF

(Februar, 2020)

Konseptprogram bygg for Psykiatri

PROJEKTGRUPP

Rune Reinaas | Sykehusbygg
Pål Ingdal | Sykehusbygg
Birgitta Schlyter | Region Halland
Marie-Ann Jönsson | Region Halland
Stefan Persson | Landstinget Blekinge
Ingrid Jacobson Nelson | Stockholms läns landsting
Susann Holm | Region Skåne
Cecilia Ivarsson | Landstinget i Kalmar län

ARBETSGRUPP

Peter Fröst | CVA, Chalmers
Lin Tan | CVA, Chalmers
Sofia Park | CVA, Chalmers
Stefan Lundin | CVA, Chalmers/White arkitekter
Roger Ulrich | CVA, Chalmers
Mike Apple | CVA, Chalmers/HDR Inc.

Utförs av:

CHALMERS

På uppdrag av:

PROGRAM FÖR **TEKNISK STANDARD**

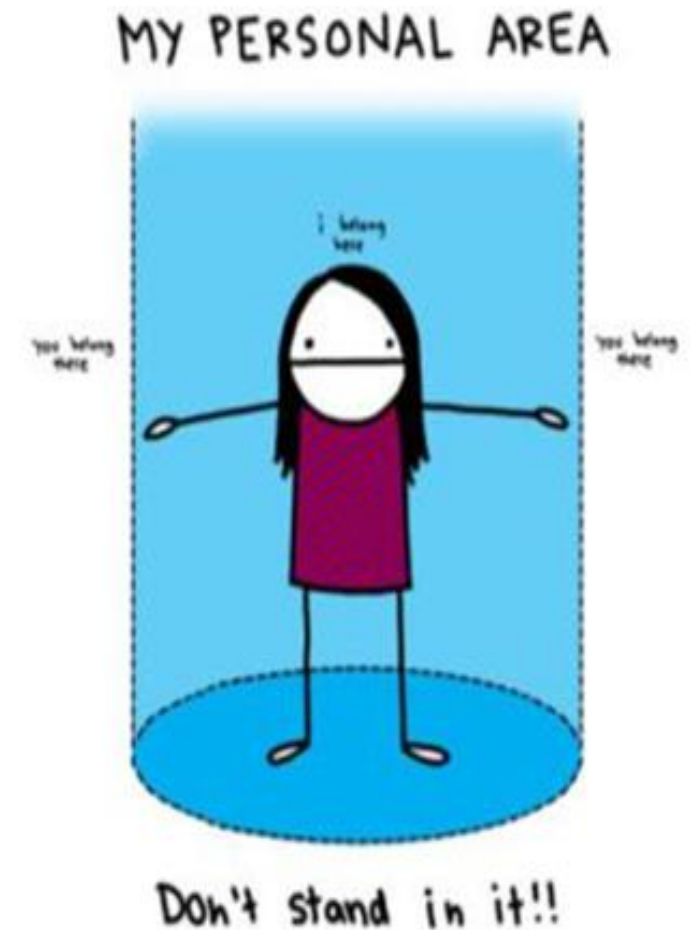
I samarbete med:

SYKEHUSBYGG

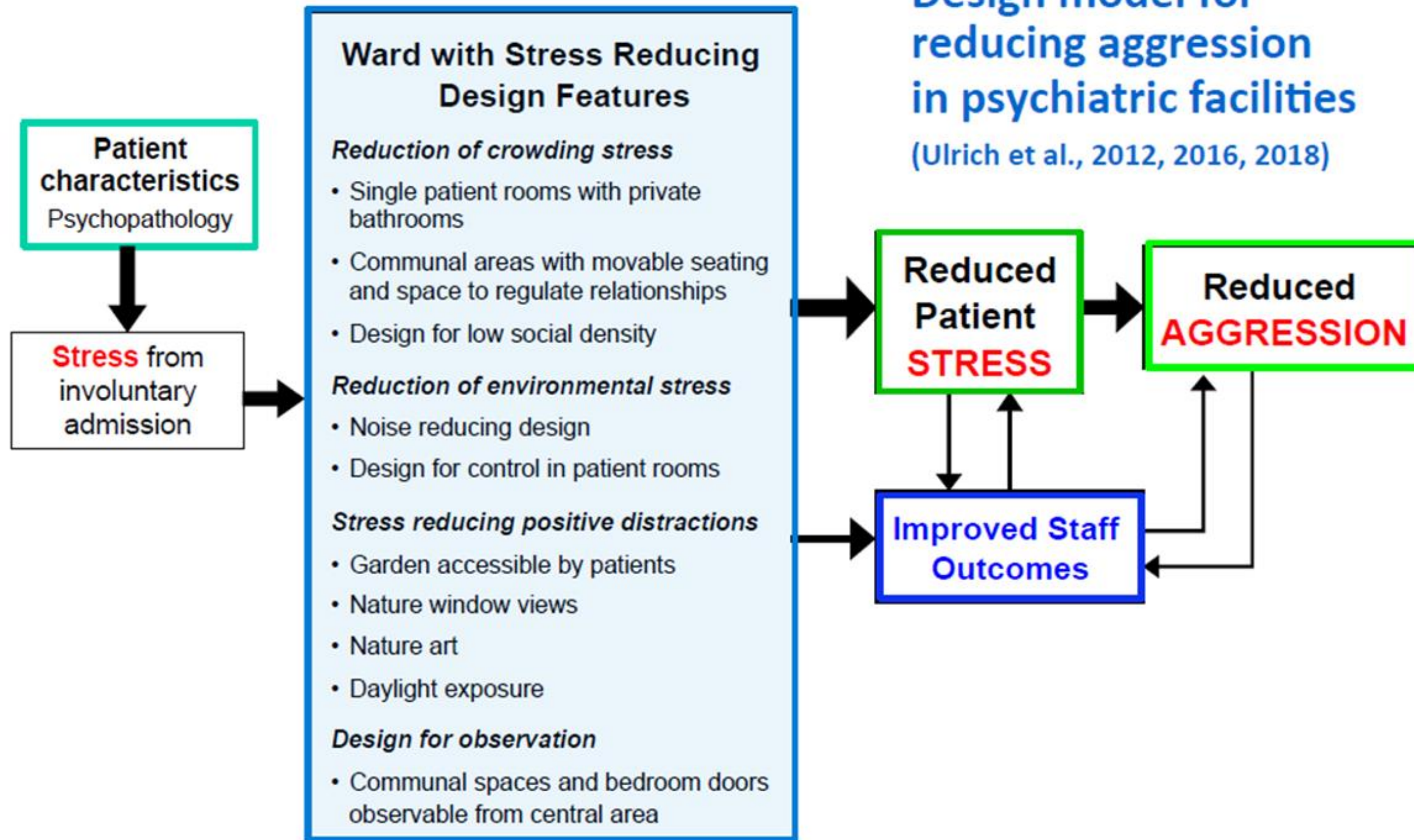
Stress hos pasienter

- Forskning viser at mange miljøfaktorer kan kobles til stress hos pasienter.
- Stress er en veldokumentert årsak til aggressiv atferd.
- Å bidra til å minske stress er derfor en viktig egenskap for et legende miljø.

Konseptprogram

Forskning

Anbefalinger fra forskning

Natur:

- Uteområder som er fritt tilgjengelige for pasienter
- Plasser med utsyn mot naturområder

Lys:

- God tilgang på dagslys
- Belysning som fremmer god søvn

Møblering:

- Flere ulike grupperinger av flyttbare «normale» møbler som har et hjemlig preg

Oppholdsrom og fellesarealer:

- Tilstrekkelig store fellesarealer med lav sosial densitet

Overblikk:

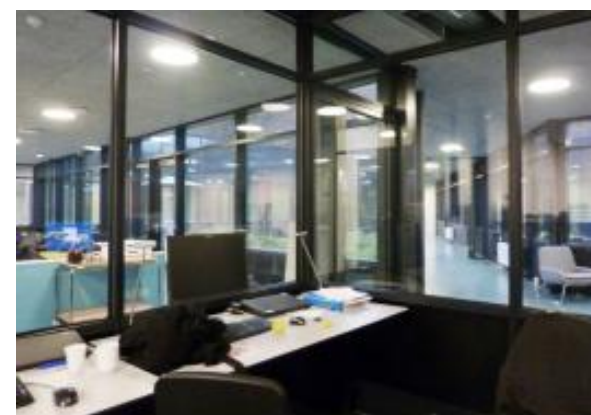
- Godt overblikk fra sentrale deler av avdelingen og over fellesarealer og dører til pasientrom

Lyd og akustikk:

- Dempede lyd miljø uten ekko eller uforutsigbare lyder

Kunst:

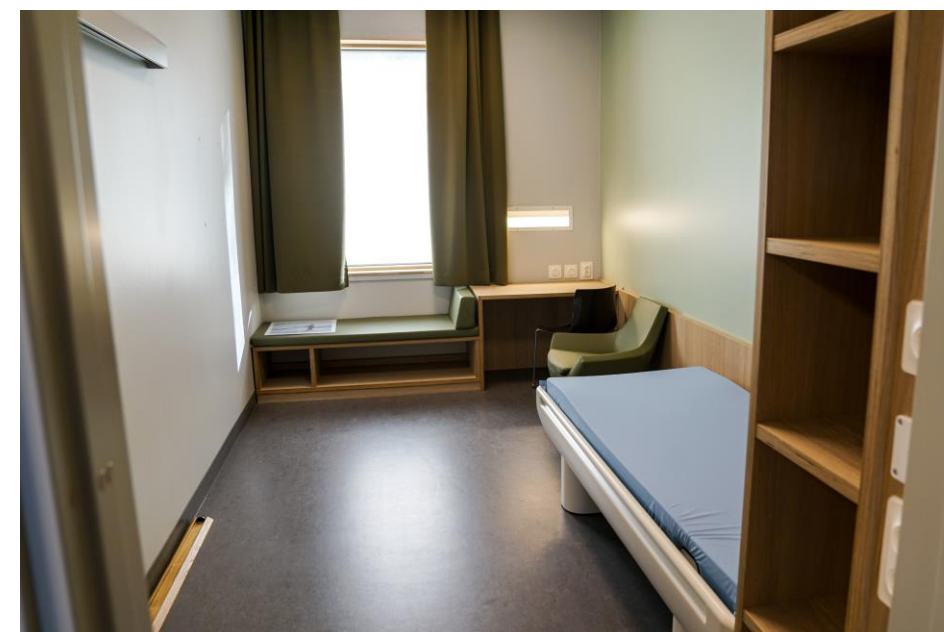
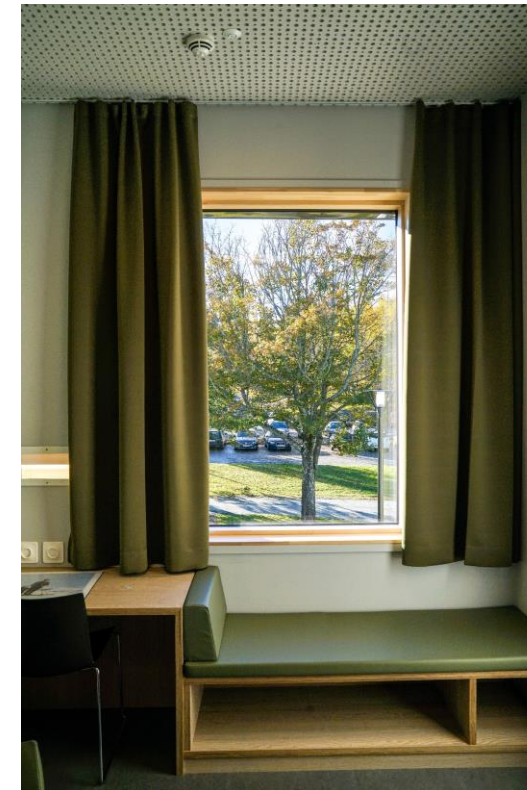
- Billedkunst, gjerne med naturmotiv

Sengerom

Anbefalinger fra forskning:

- Ensengsrom med egen WC/dusj
- Mulighet for pasientene å ha innflytelse på ulike faktorer i sengerommet som varme, lys, åpne vinduer etc.

Sikkerhet, robusthet

Følgende forhold har generelt betydning for sikkerhetsnivå:

1. Statisk sikkerhet (planløsning, materialvalg, tekniske installasjoner)
2. Organisatorisk sikkerhet (organisering av arbeidet, ansvar og myndighet)
3. Dynamisk sikkerhet (mellommenneskelige relasjoner og systematiske former for samhandling mellom pasienter og ansatte)

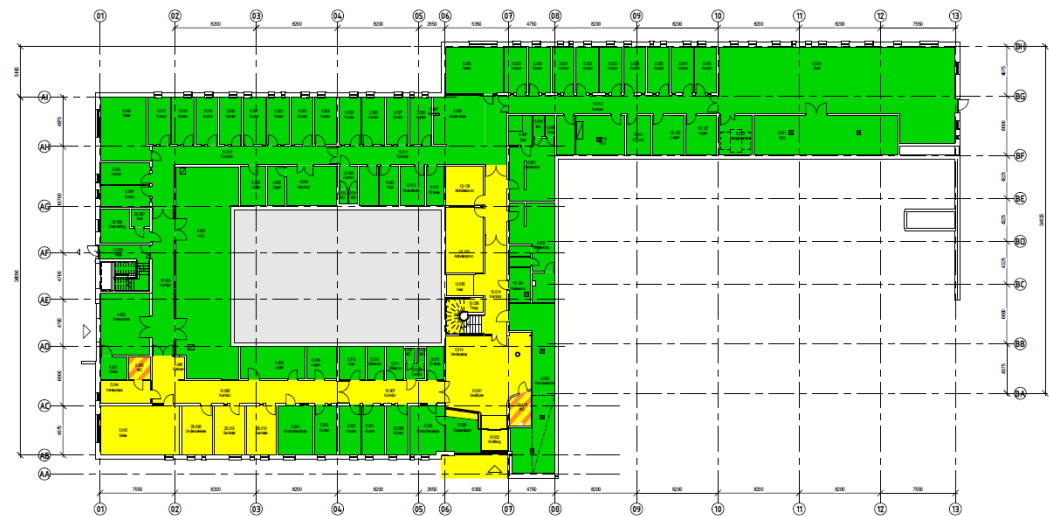
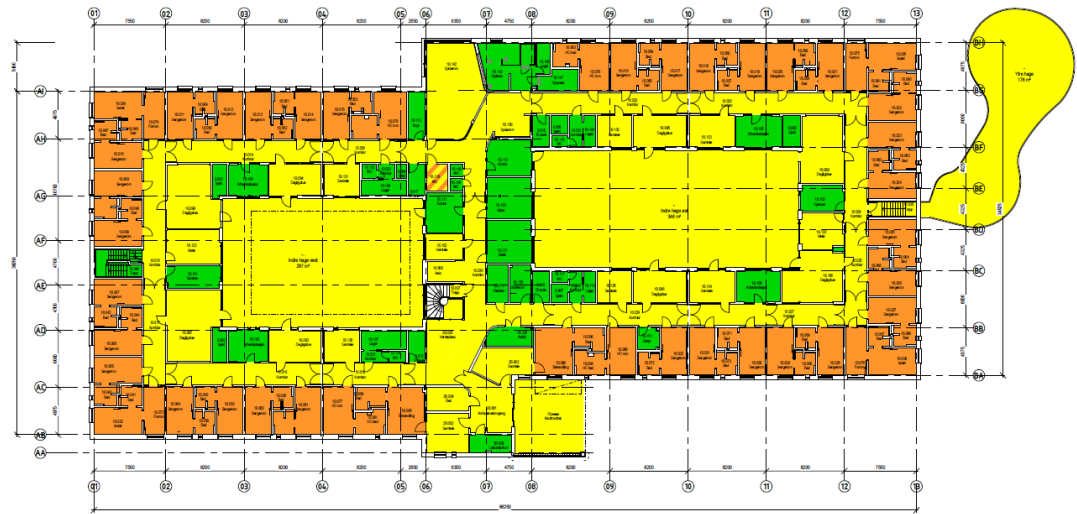

Sikkerhet og robusthet

Robusthetsmatrise	Robusthetsnivå 0 (R0) Ingen spesielle robusthetskrav	Robusthetsnivå 1 (R1) Medium robusthetskrav	Robusthetsnivå 2 (R2) Omfattende robusthetskrav	Robusthetsnivå 3 (R3) Svært omfattende robusthetskrav
Funksjonsbeskrivelse - type rom og arealer	Dette er rom der pasienter ikke oppholder seg, eller rom der pasienten ikke oppholder seg uten at det er en planlagt hendelse og hvor personalet har rutiner som tar hensyn til at de tar pasienter med i usikret sone. Eksempel på rom er personalrom, kontorer, bygg-tekniske rom etc, samt fellesrom i åpen avdeling.	Dette er rom der pasienten ikke regelmessig og planlagt er alene, og der utagering eller selvskading som en regel oppdages og forhindres av ansatte. Eksempel på rom er samtalerom, undersøkelse/ behandlingsrom, poliklinikk, kontor/ behandling, stuer, fellesrom og aktivitetsrom i akutt og sikkerhetspsykiatri.	Dette er først og fremst pasientrom, dvs. rom der pasient regelmessig og planmessig er alene. Dette medfører at ansatte ikke har oversikt til enhver tid og at situasjoner med selvskading, vold og hærverk ikke oppdages umiddelbart.	Dette er i hovedsak for døgnområde seksjon for sikkerhet, Seksjon for utviklingshemmede og autismediagnoser (SUA), samt forsterkede enheter. Ekstra krav til robusthet knyttet til vold og aggresjonsproblematikk og økte krav til rømningssikkerhet.

Sikkerhets- og robusthetsprogram

Inndeling i sikkerhets- og robusthets soner

Sikkerhets- og robusthetsprogram

Krefter i sving

Skape et bygg hvor folk vil trives

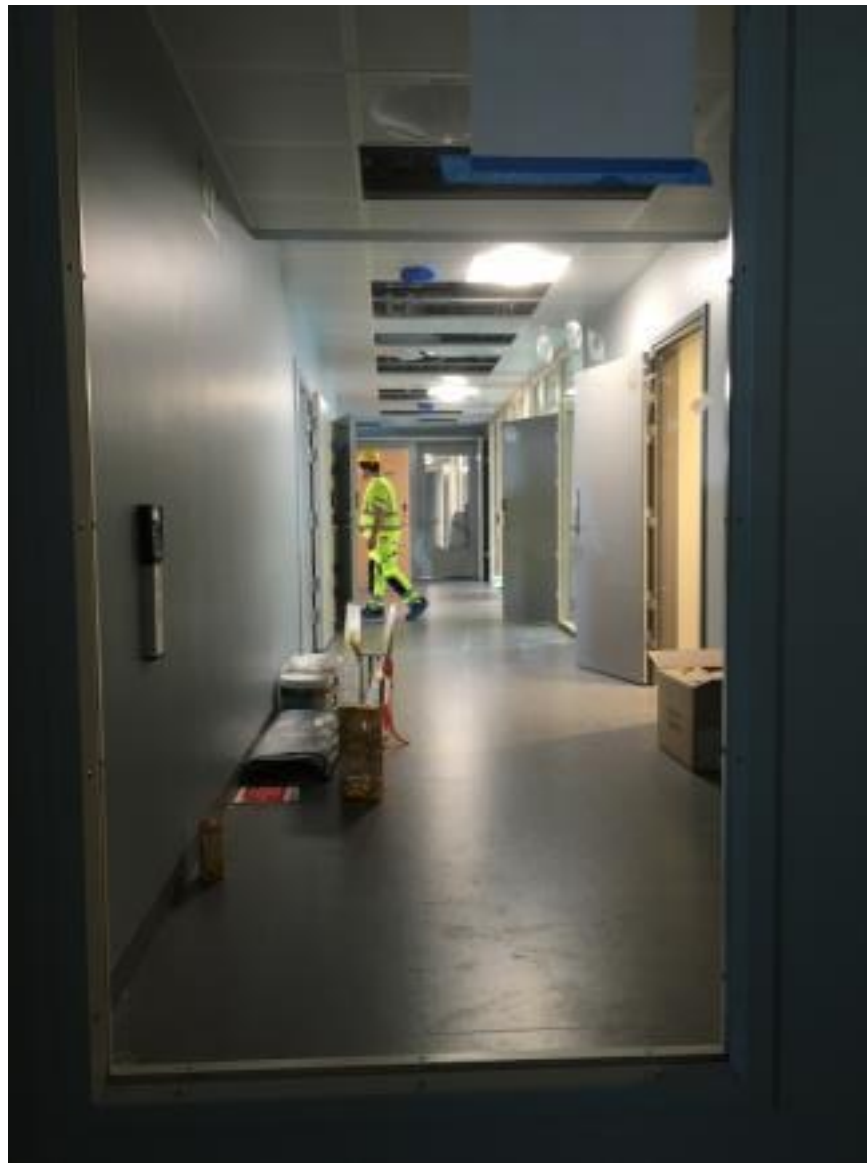

Akuttbygget Østmarka -
Trondheim

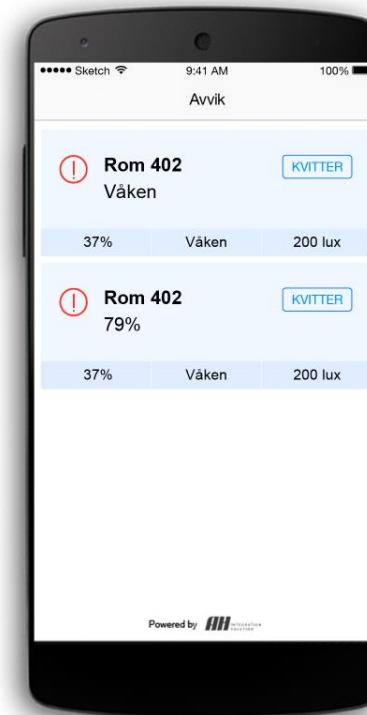
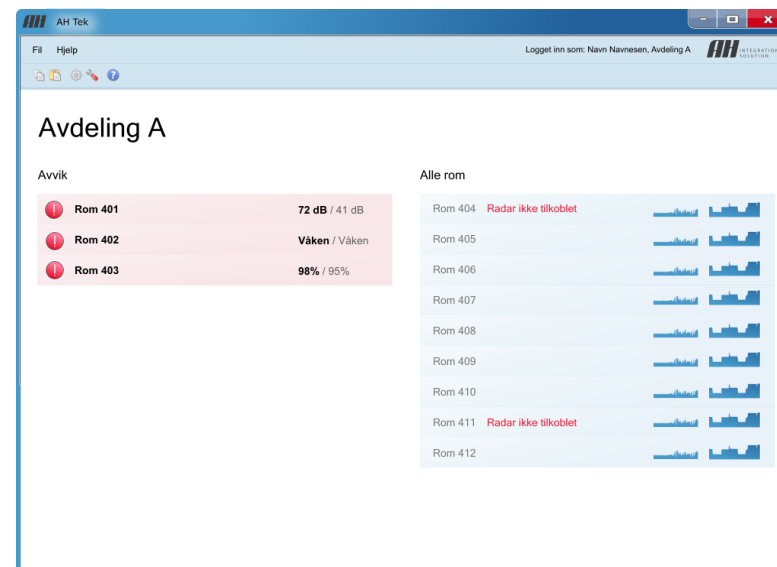
Bilder tatt av St. Olav HF v /Geir Otto Johansen

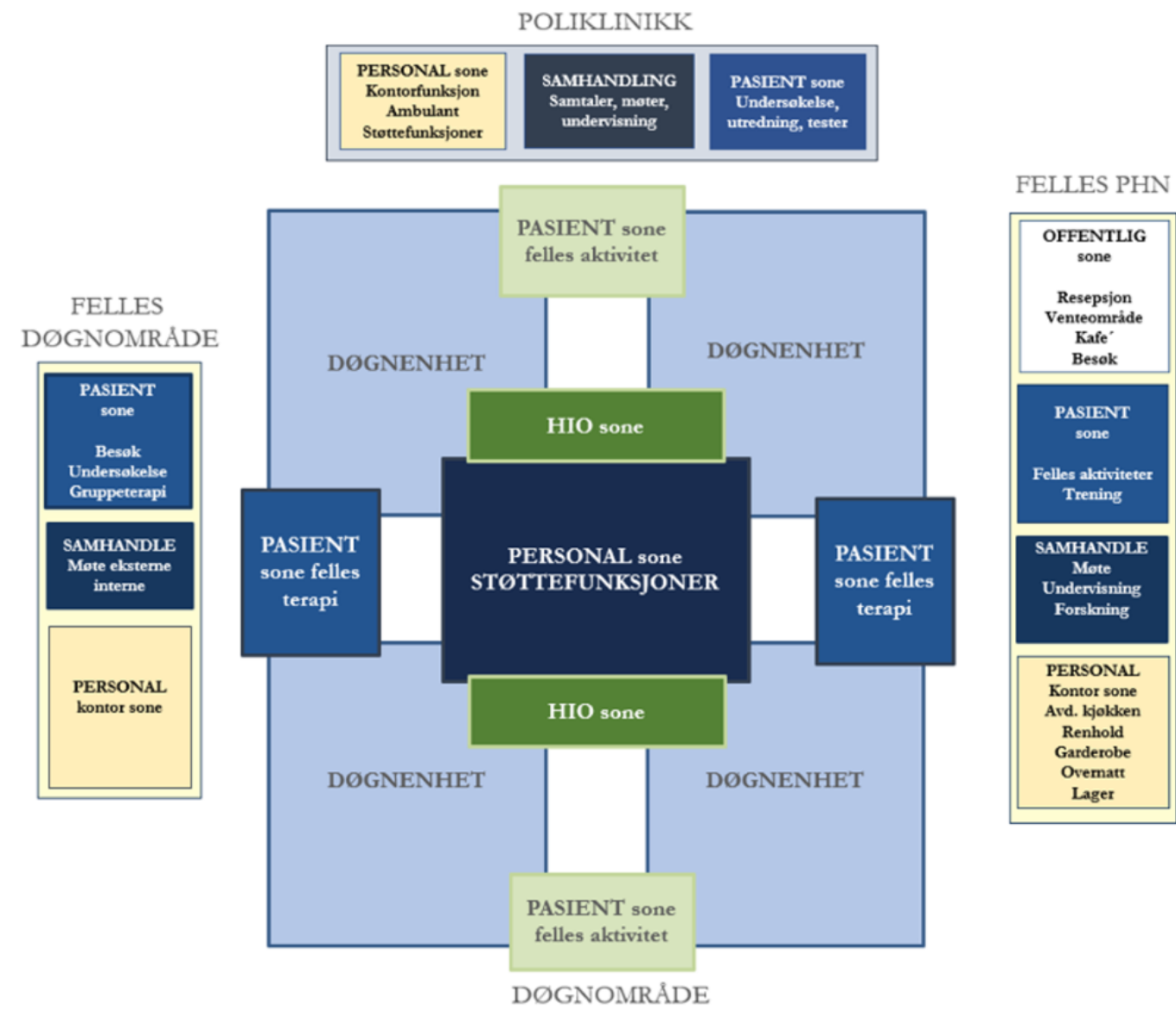
Vanlig lys vs blåblokkert lys (+ mulighet for «dagslys simulering»)

Ny sensor - søvn

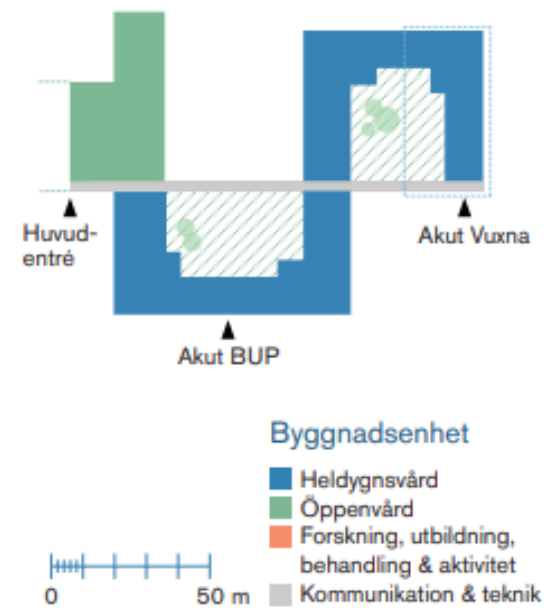
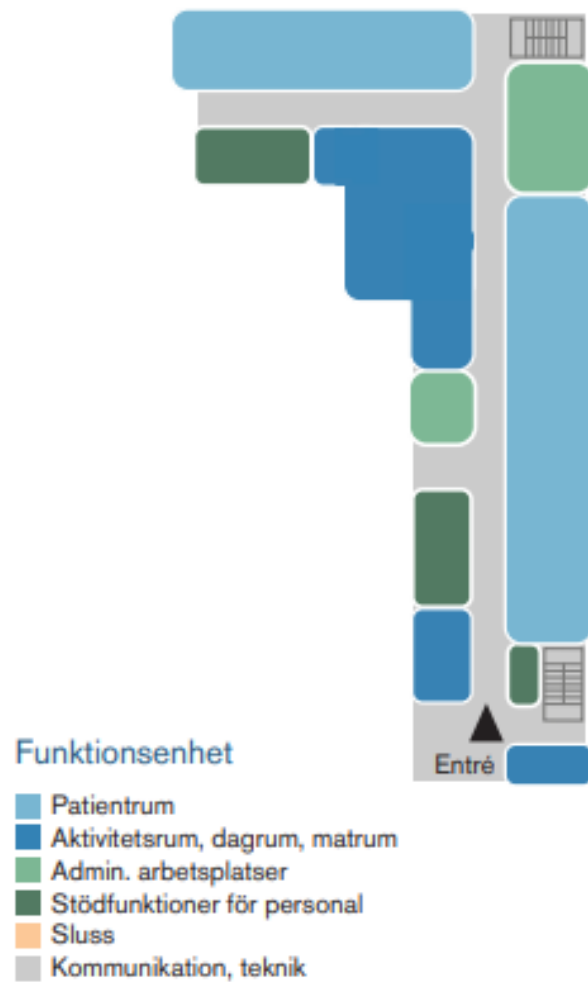
Radar teknologi (XETHRU) - Novelda

Exempler

Sykehuset Østfold, Kalnes

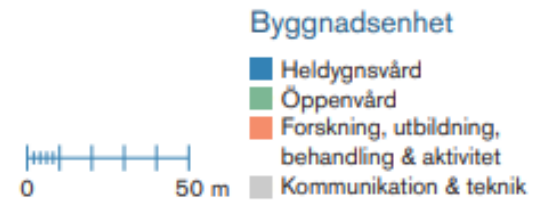
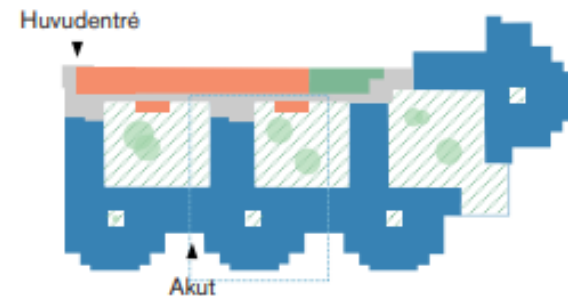
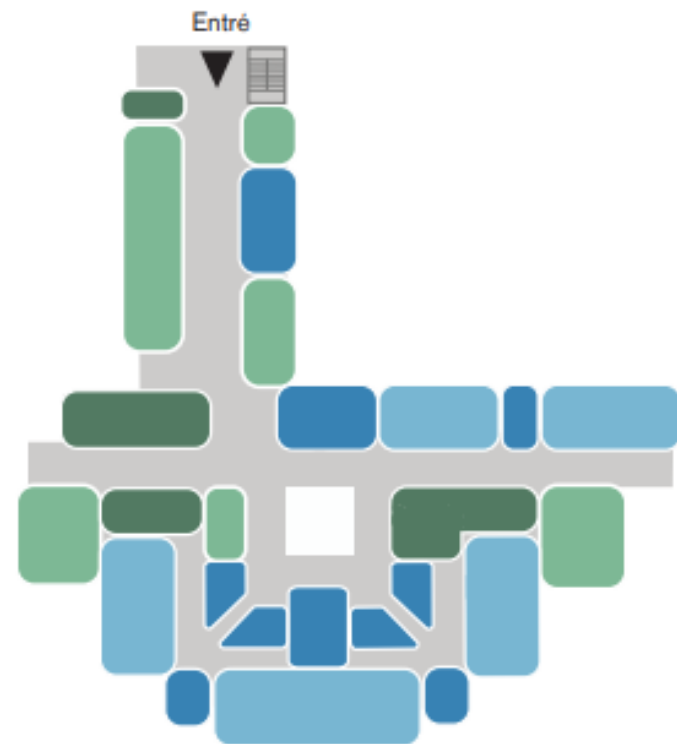

- + Samlokalisering og samma tekniska system för psykiatri och somatik underlättar samverkan runt patienten og underlättar patienters tillgång till hela vårdsspektret
- + Samlokalisering og ökad samverkan har bidragit till att minska fördomar og höja psykiatris status
- + Aktivitetsrum med pentry på varje avdelning för pyssel og fika
- Gårdsmiljön är oinspirerande og balkongerna är helt inhägnade med galler
- För låg hållfasthet hos bl.a. väggar, dörrar og fönster

Exempler

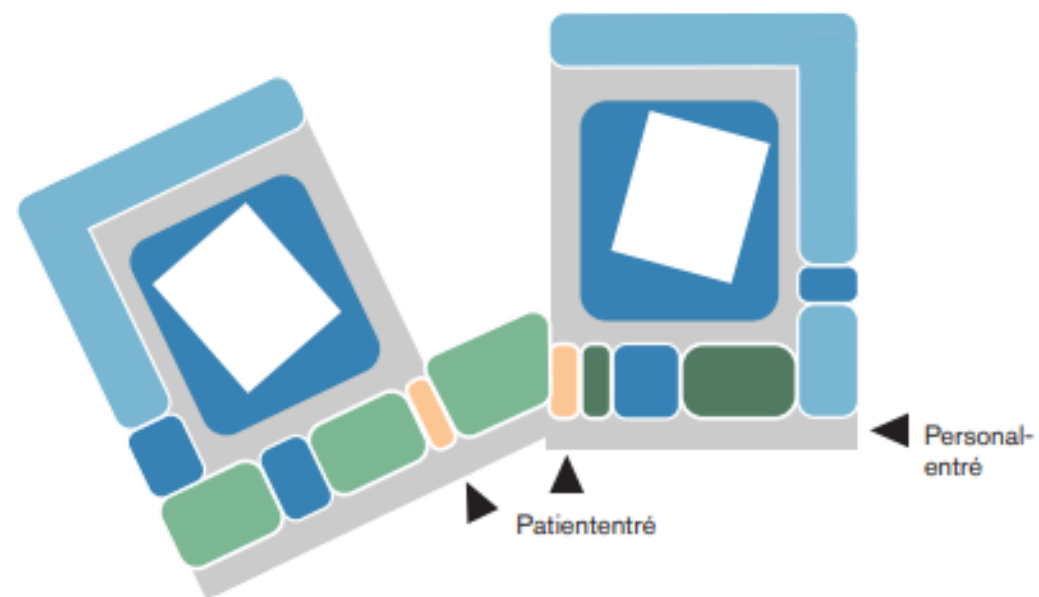
Östra Sjukhuset, Göteborg

- + De gröna gårdarna är en viktig tillgång för patienterna
- + Omsorgsfullt valda ytskikt och kulörer skapar en varm och ombonad känsla
- Gårdarnas utformning gör att personal behöver vara närvarande med patienterna
- Glaspartier från publika ytor skapar önskad insyn
- Ytskikten är ömtåliga och krävande att underhålla under pågående verksamhet.

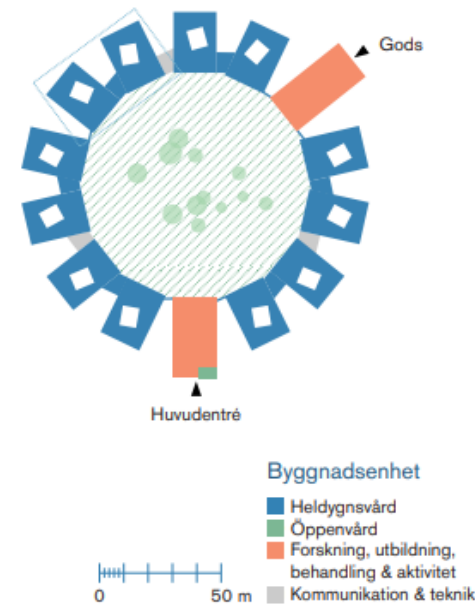
Exempler

Brinkåsen, Vänersborg

Funktionsenhet

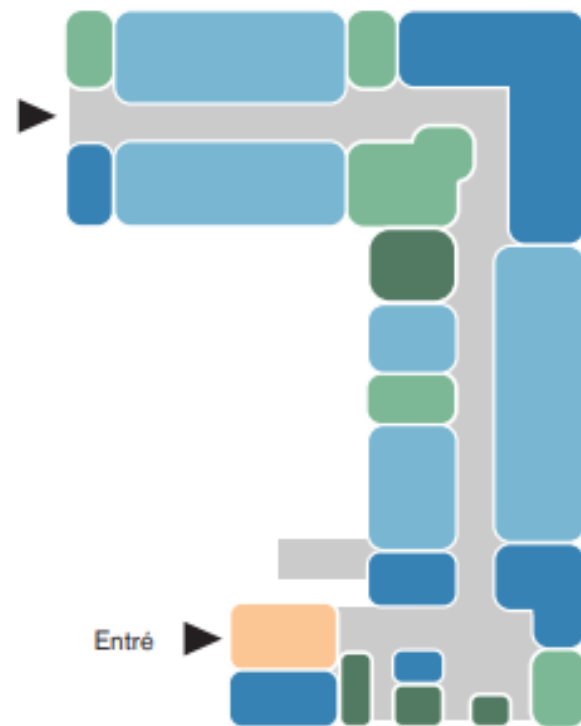
- Patientrum
- Aktivitetsrum, dagrum, matrum
- Admin. arbetsplatser
- Stödfunktioner för personal
- Sluss
- Kommunikation, teknik

- + Fri tillgång till atriumgårdar för patienter
- + Utformningen underlättar effektiv bemanning
- + Personal möts och utbyter erfarenheter i administrationsbyggnaden
- Borde varit avskiljningsbar enhet med uteplats istället för bältesrum

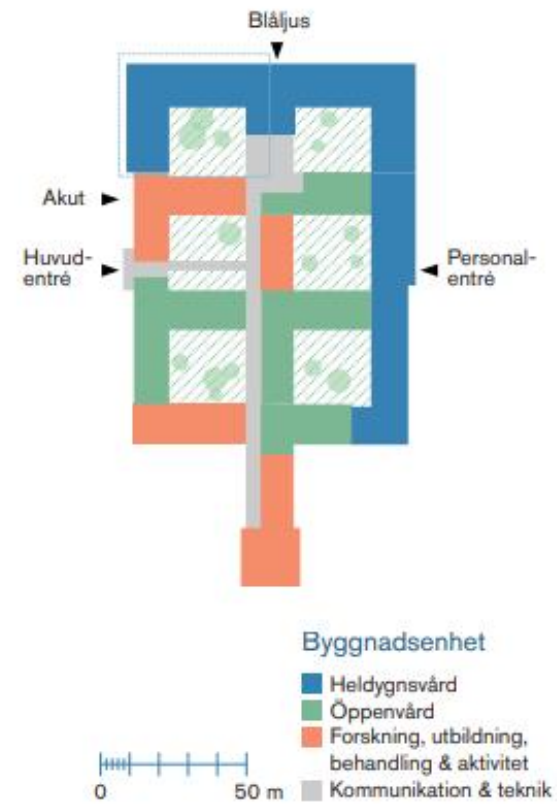
Exempler

Vuxenpsykiatri, Lund

Funktionsenhet

- Patientrum
- Aktivitetsrum, dagrum, matrum
- Admin. arbetsplatser
- Stödfunktioner för personal
- Sluss
- Kommunikation, teknik

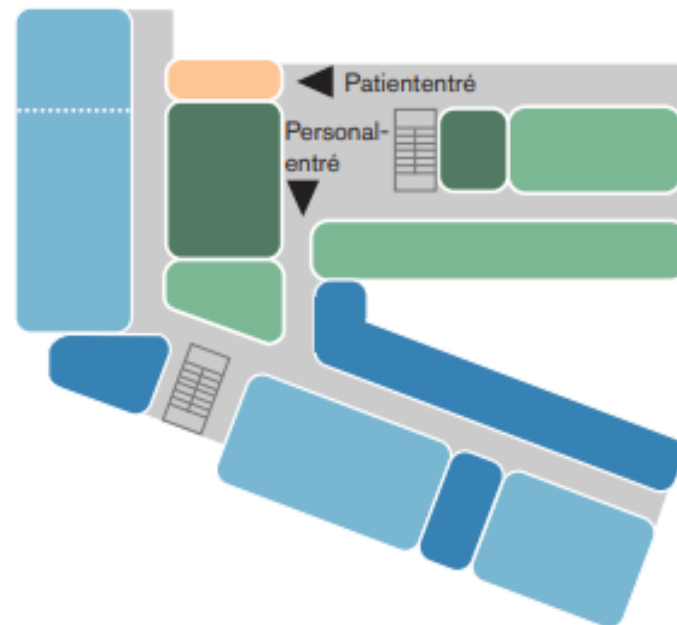
Byggnadsenhet

- Heldygnsvård
- Öppenvård
- Forskning, utbildning, behandling & aktivitet
- Kommunikation & teknik

- + Minskning av antalet tvångsåtgärder till hälften sedan flytt till nya lokalerna
- + Vetenskapscentrum integrerat i verksamheten
- Samarbete mellan öppen- och slutenvård fungerar inte optimalt
- Problematiskt med publika, gemensamma lokaler som används fel

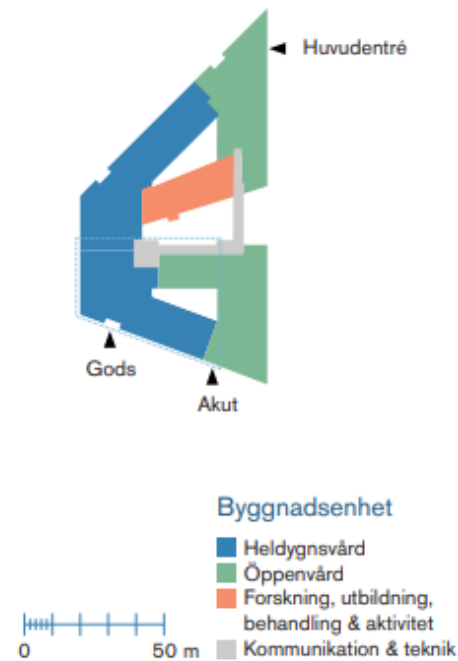
Exempler

Psykiatrins Hus, Uppsala

Funktionsenhet

- Patientrum
- Aktivitetsrum, dagrum, matrum
- Admin. arbetsplatser
- Stödfunktioner för personal
- Sluss
- Kommunikation, teknik

Byggnadsenhet

- Haldygnsvård
- Öppenvård
- Forskning, utbildning, behandling & aktivitet
- Kommunikation & teknik

- + Verksamheten upplevs nu som en helhet när öppen- och slutenvården samförlagts
- Möjligheten till utevistelse för patienter i heldygnsvården är starkt begränsad
- Problematiske administrativa arbetsplatser (för lite plats, mörkt etc.)
- Ingen möjlighet till expansion begränsar möjligheten till förändringar

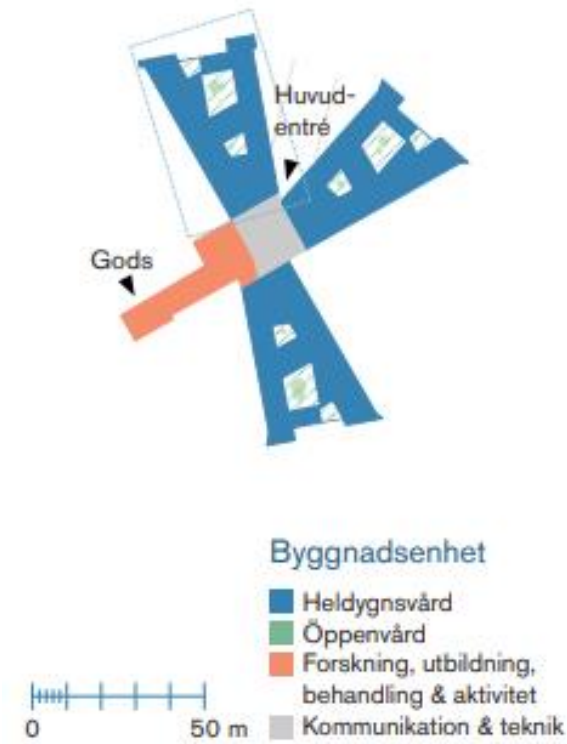
Exempler

Psykiatrisk Center Nordsjælland, Helsingør

Funktionsenhet

- Patientrum
- Aktivitetsrum, dagrum, matrum
- Admin. arbetsplatser
- Stödfunktioner för personal
- Sluss
- Kommunikation, teknik

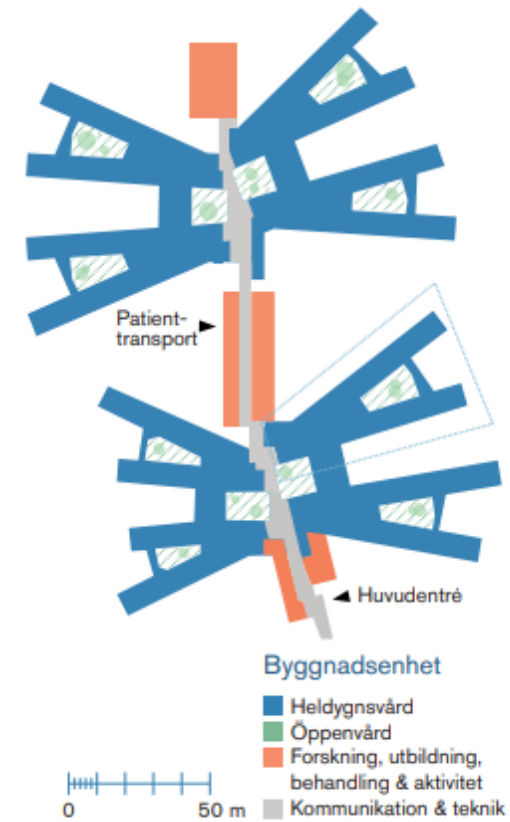
Byggnadsenhet

- Heldygnsvård
- Öppenvård
- Forskning, utbildning, behandling & aktivitet
- Kommunikation & teknik

- + Fysiska aktiviteter öppna för patienter och personal tillsammans
- + Ökad trygghet hos patienter med visuell kontakt med personal genom helt uppglasad teamstation
- Långa transporter för öppenvårdsbesök och när patienter blir akut sämre
- Betong, glas och vitt ger en kall känsla

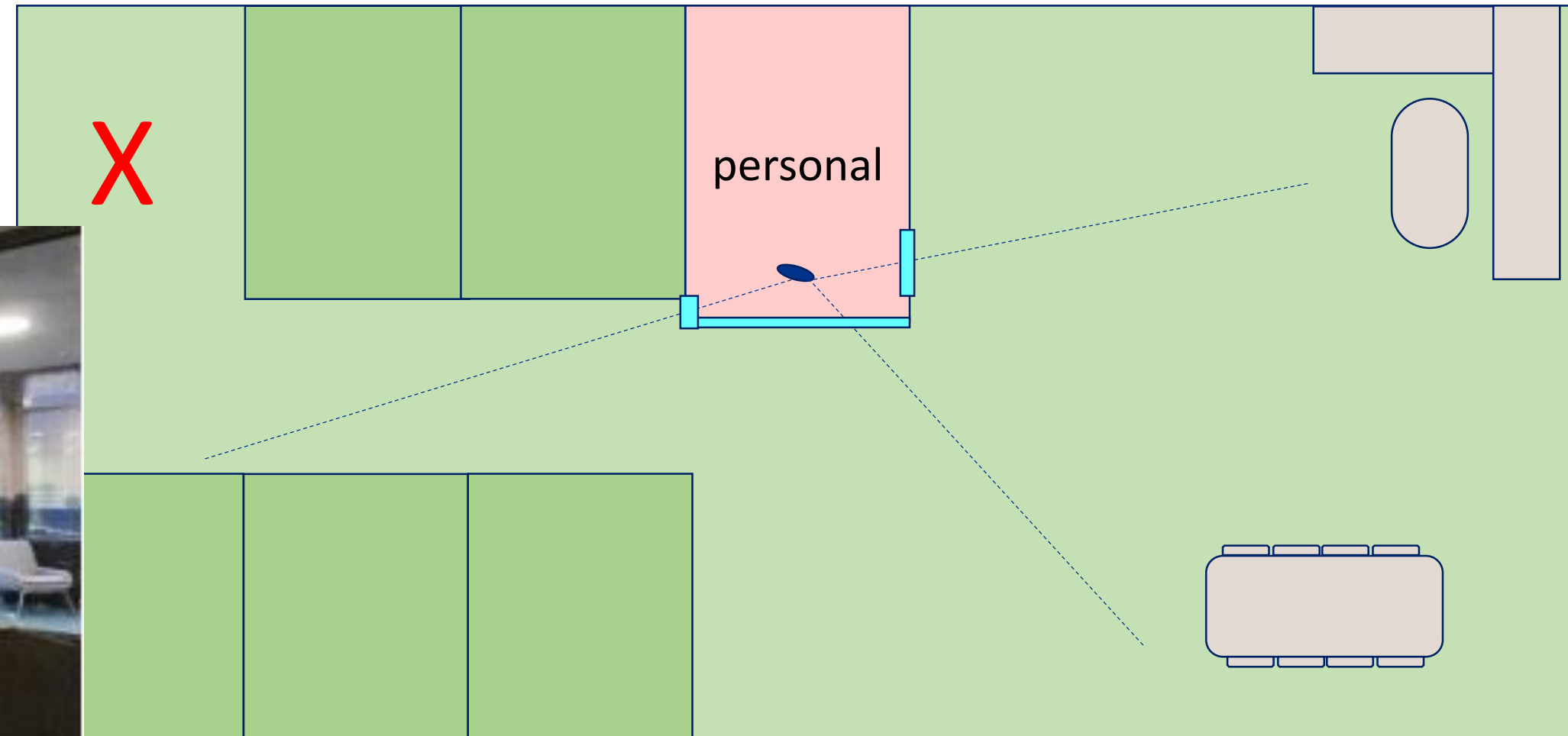
Exempler

Aabenraa Psykiatri

- + Dynamisk belysning möjlig för patienter att styra
- + Rymd, ljus och takhöjd
- Många glasytor skapar obehagliga reflektioner och alltför mycket insyn
- Dörrlarm tjuver om en dörr inte stängs fort nog

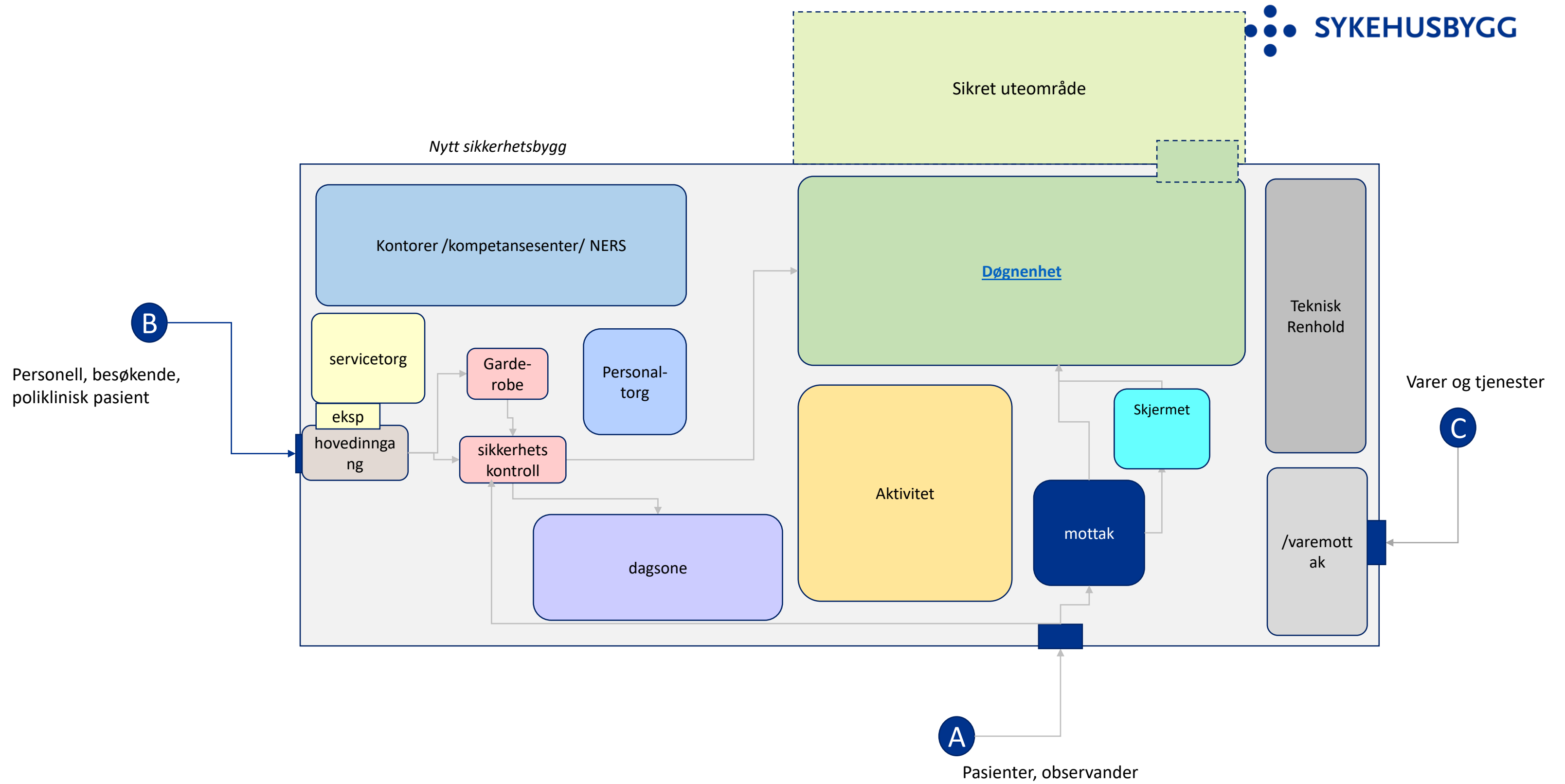
Romplassering og glass for å sikre oversikt

Personalområde plassert slik at store deler av postens areal kan dekkes visuelt fra få punkter

Bruk av glass øker visuell oversikt

Hjørner og nisjer reduserer mulighet for visuell oversikt

Visionsord för framtidens psykiatrilokaler

Ett resultat från en workshop med deltagare från såväl fastighets- och vårdverksamhet som arkitekter och patientrepresentanter.